

CEGESOMA - Rijksarchief

NIEUWSBRIEF

Nr 112 - April 2026

NIEUWS

INTERVIEW MET BLANDINE LANDAU

Als de Conny Kristel Fellow van EHRI-ERIC bij CegeSoma en het Rijksarchief stelt Blandine Landau de beurs voor, evenals de verwachte resultaten van haar onderzoek naar personen die tijdens de Tweede Wereldoorlog in Luxemburg als Joods werden beschouwd.

[► Lees meer](#)

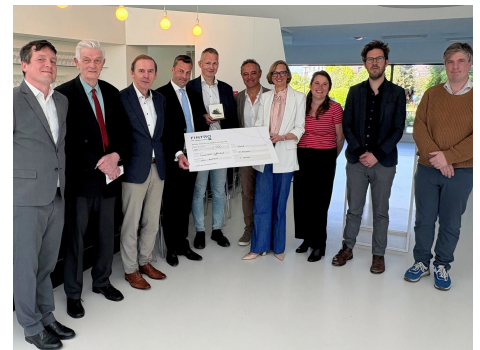
EUROPEAN HOLOCAUST RESEARCH INFRASTRUCTURE

De Belgische Nationale Node van EHRI kwam samen in het CegeSoma om onder meer het onderzoeksproject TRACE-BE te bespreken, en om de lancering van de oproep tot kandidaturen voor de Conny Kristel Fellowships 2026 aan te kondigen.

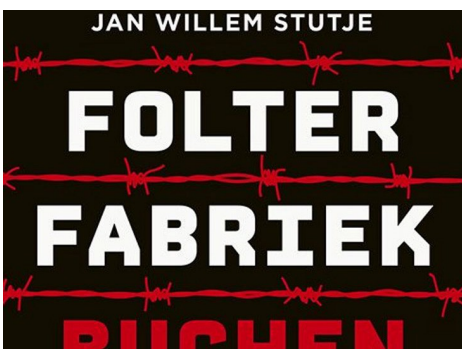
[► Lees meer](#)

EEN ARTIKEL VAN HET BTNG BEKROOND

De vijfjaarlijkse Oscar Delghustprijs bekroont het artikel van Nico Wouters over de zaak Leo Vindevogel, oorlogsburgemeester van Ronse en het enige Belgische parlamentslid dat na de Tweede Wereldoorlog wegens collaboratie werd geëxecuteerd.

[► Lees meer](#)

AGENDA

FOLTERFABRIEK BUCHENWALD

Neem op 20 mei 2026 deel aan een Ontmoeting Publieksgeschiedenis. Jan Willem Stutje, geïnterviewd door Widukind De Ridder, analyseert het systeem van de kapo's aan de hand van een emblematische casus: het Duitse concentratiekamp Buchenwald.

[► Lees meer](#)

GEROOFDE KUNSTWERKEN EN DE KUNSTMARKT

Op 11 en 12 juni 2026 organiseren de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België een internationale conferentie over "Roofkunst en de kunstmarkt: nazi- kunstroof in België, Europa en zijn nasleep".

► [Lees meer](#)

PUBLICATIE

HEEFT DE OORLOG DE NAAM VAN MIJN STRAAT VERANDERD?

Ontdek, via het recent verschenen (en online beschikbare) werk 'Brusselse plaatsnamen', de invloed van bezettingen en oorlogen op de straatnaamgeving. Verken ook andere online bronnen over de toponymie in de hoofdstad.

► [Lees meer](#)

Luchtvaartsquare 29 / B-1070 Brussel / België
Copyright © CegeSoma / Rijksarchief, alle rechten voorbehouden

[Home](#) » [News](#) » Interview met Blandine Landau, houder van een Conny Kristel Fellowship van de EHRI-ERIC bij het CegeSoma/Rijksarchief

Interview met Blandine Landau, houder van een Conny Kristel Fellowship van de EHRI-ERIC bij het CegeSoma/Rijksarchief

Blandine, U bent in België om gedurende een week onderzoek te doen in het kader van een Conny Kristel Fellowship van de EHRI-ERIC. Kunt u even schetsen welk parcours u hebt afgelegd voor u hier bent aangekomen?

Eerst heb ik aan de 'Ecole du Louvre' een eerste cyclus kunstgeschiedenis, museologie en culturele bemiddeling gevolgd en dan een masteropleiding aan de 'Université Paris IV-Sorbonne', waarbij ik ook een Erasmusbeurs aan de KULeuven kreeg. Daarna ben ik geslaagd voor een examen voor erfgoedcurator en heb ik acht jaar aan het hoofd gestaan van het 'Musée des Émaux et Faiences de Longwy'. In 2015 heb ik weer contact opgenomen met een hoogleraar aan de Duke University in de Verenigde Staten die ik in 2005 had ontmoet tijdens mijn tweede master over Jheronimus Bosch en die me toen had voorgesteld om onder zijn supervisie een thesis te maken. Ik ben aan die thesis begonnen: over de kunsthandel en meer bepaald over de productie van Bosch. In 2020 werd ik aangeworven door de universiteit van Luxemburg voor een thesis over de onteigeningen van personen die in Luxemburg tijdens de Tweede Wereldoorlog als Jood werden beschouwd. Als je me tien of twintig jaar geleden, toen ik aan de KULeuven studeerde, gezegd zou hebben dat ik erfgoedcurator zou worden en die thesissen zou maken ... zou ik dat niet geloofd hebben. Daarna ben ik aan een eerste en nu een tweede postdoctoraalproject begonnen. Momenteel ben ik postdoctoraal onderzoeker aan de universiteit van Luxemburg, aan het Luxembourg Centre for Contemporary and Digital History (C²DH), waar ik een onderzoeksproject leid over personen uit Luxemburg die als Jood beschouwd werden en die tijdens de Tweede Wereldoorlog in het Belgische verzet actief waren.

Wat is het doel van uw huidig onderzoek?

Mijn huidige postdoctoraalonderzoek focust op een project van de 'Fondation luxembourgeoise pour la mémoire de la Shoah' en de universiteit van Luxemburg voor de realisatie van een digitaal memoriaal van de Shoah in Luxemburg. Het opzet is om biografieën op te stellen van mensen die tijdens de Tweede Wereldoorlog als Jood werden bestempeld op basis van de rassenwetten van de nazi's, evenwel zonder ze te reduceren tot slachtoffers van de Shoah. We willen ze vooral tonen als individuele mensen, burgers en sociale actoren. Binnen dit kader zijn de biografieën waaraan ik werk, in de eerste plaats bestemd voor dat digitaal memoriaal. Daarna gaan we ze gebruiken voor een tentoonstelling over de rol van de 'vreemdelingen' in het verzet gedurende de Tweede Wereldoorlog, vooral dan van de mensen die als Joden werden beschouwd. Die tentoonstelling vindt van september 2027 tot mei 2028 plaats in Esch-sur Alzette, in het 'Musée National de la Résistance et des Droits Humains', en wordt in de lente van 2028 gevolgd door een colloquium in Parijs. Het Conny Kristel Fellowship van de EHRI-ERIC dat ik nu heb, past dus in dit grotere onderzoeksproject.

Het uitgangspunt voor dit onderzoek is een lijst opgesteld door de speciale commissie voor de studie van de roof van 'Joodse bezittingen' in Luxemburg (2001-2009). Die werd nadien herwerkt en omvat nu iets meer dan 5000 namen van mensen die als Jood beschouwd werden en die voor 10 mei 1940 in Luxemburg woonden. Uit dit bestand haal ik de personen die zich tijdens de oorlog in België bevonden, en uit die groep probeer ik diegenen te identificeren die op een of ander moment een actieve rol in het verzet hebben gespeeld.

Waarom koos u dit onderwerp?

Tijdens mijn eerste postdoctoraal onderzoeksproject, 'Living Memory', heb ik getuigenissen verzameld van overlevenden van de Shoah met een band met Luxemburg. Veel mensen vertelden me over de verzetsdaden van hun vader, hun oom, hun moeder enz. En als ik vroeg of ze voor hun inzet erkend waren geworden, bleek dat meestal niet het geval. Ik vond dit een interessant onderwerp om uit te diepen en dat heeft tot mijn huidige project geleid. De Luxemburgse historici hebben weinig belangstelling gehad voor de rol in het verzet van mensen die als Joden en vreemdelingen werden beschouwd (categorieën die elkaar soms overlappen), vooral wat hun erkenning betreft. Deze mensen kwamen weinig aan bod, zowel bij de toekenning van eretekens, als in de geschiedschrijving of in de herdenkingscultuur (monumenten, herdenkingsplechtigheden).

Hebt u tijdens deze week in België documenten gevonden die u speciaal aangesproken hebben?

Zeker! Hier in de Dienst Archief Oorlogsslachtoffers. Het gaat om het dossier van een Belg die in Luxemburg woonde en die volgens de rassenwetten van de nazi's een Jood was. In de herfst van 1940 wordt hij in Luxemburg tot dwangarbeid verplicht. Hij gaat met zijn vrouw terug naar België en treedt toe tot het verzet. Hij zet vluchtroutes naar Frankrijk op voor werkweigeraars en Joden, maar wordt opgepakt. Eerst wordt hij in Gurs opgesloten, dan in Pithiviers, waar het Belgische Rode Kruis langskomt en rapporteert een Belg aangetroffen te hebben: "Meneer 'M' zou erg blij zijn als we hem uit dit kamp kunnen krijgen". Wat een eufemisme!

Van Pithiviers wordt hij naar Drancy overgebracht en vandaar naar Auschwitz gedeporteerd. Hij komt in verschillende kampen terecht en uiteindelijk sterft hij. Het laatste levensteken van die man buiten het concentratiekampstelsel, is dus dit zinnetje "dat hij erg blij zou zijn als we hem konden helpen" ... en dan zijn handtekening als hij in het kamp van Auschwitz geregistreerd wordt.

Kunt u toelichten wat een Conny Kristel Fellowship is, hoe men zich hiervoor kandidaat stelt, hoe de kandidaten geselecteerd worden en hoe dat alles concreet in zijn werk gaat?

Een Fellowship is een onderzoekstoelage van een organisatie, een stichting of een structuur met als doel de geselecteerde kandidaten voor een bepaalde duur of een bepaald project te ondersteunen. In mijn geval gaat het om een Fellowship van de EHRI-ERIC dat onderzoekstoelagen aanbiedt, meer bepaald om het 'Conny Kristel

Fellowship'.

Een keer per jaar wordt er online een oproep tot het indienen van kandidaturen gelanceerd. Iedereen kan zich kandidaat stellen. Dan dien je een onderzoeksproject in in verband met de Shoah, waarvoor je steunt vraagt. Een aantal projecten worden geselecteerd. De duur van een Fellowship varieert van één tot zes weken in gastinstellingen, zoals in België het Rijksarchief/CegeSoma en Kazerne Dossin. Zo kunnen onderzoekers er de collecties gaan bestuderen. De toelage bestaat uit de reiskosten (binnen de grenzen van het redelijke) en een vast bedrag per week voor verblijfskosten en maaltijden. De verantwoordelijke binnen de gastinstelling speelt een belangrijke rol: deze faciliteert het verblijf (door de administratieve procedure uit te leggen om bepaalde dossiers te raadplegen, door – indien nodig – afwijkingen aan te vragen, een plaats te reserveren in de archiefcentra enz.). Dat is zeer nuttig, want hierdoor kan je ter plaatse efficiënt werken. De planning is erg strak, zeer precies.

Het onderzoekswerk is een solitaire bezigheid, maar je kan het alleen maar uitvoeren dank zij de hulp van mensen om je heen. Mensen zoals Dirk Luyten in het CegeSoma, of anderen in ARA1 en ARA2 of CARCOB bij voorbeeld, met wie ik contact opgenomen heb en die alles voor mijn komst hebben voorbereid. Ik mag ook de persoon niet vergeten die vooraf de lijsten heeft opgemaakt van de personen die ik moet onderzoeken. Je kan dit werk alleen doen voor en met anderen.

Dank u, Blandine, dat u ondanks uw drukke agenda de tijd hebt genomen om met ons van gedachten te wisselen over uw project. Wij wensen u veel succes met uw onderzoek!

Ander nieuws

[Gesprek met Alana Castro de Azevedo, onderzoeker van het project CONCILIARE](#)

[Onze collega-vrijwilliger en vriend Alexandre Stroïnovsky heeft ons verlaten](#)

[Veel reacties op nieuwe podcastreeks Weeral W02?!](#)

[Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis: literatuur, bezetting en artificiële intelligentie staan centraal in het eerste nummer van 2026](#)

[Vier nieuwe vacatures!](#)

[Artikel uit het Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis bekroond](#)

[Een bijeenkomst van de Belgische National Node van EHRI in het CegeSoma](#)

[Heeft de oorlog de naam van mijn straat veranderd?](#)

[Inventaris van de collectie Georges Lebrun over de levensomstandigheden van Belgische en geallieerde soldaten in de Duitse krijgsgevangenenkampen tijdens de Tweede Wereldoorlog](#)

[CegeSoma zit nu ook op Instagram!](#)

[Weeral W02?! Een nieuwe podcast over de Tweede Wereldoorlog](#)

[Verhuizing van verzetsarchieven van het CegeSoma naar het depot Cuvelier \(ARA2\)](#)

1

2

[Home](#) » [News](#) » Een bijeenkomst van de Belgische National Node van EHRI in het CegeSoma

Een bijeenkomst van de Belgische National Node van EHRI in het CegeSoma

Op maandag 20 april 2026 vond in het CegeSoma een bijeenkomst plaats van EHRI-BE; de Belgische National Node van EHRI (European Holocaust Research Infrastructure). De vergadering werd geleid door het coördinatieteam van EHRI-BE, Dirk Luyten van CegeSoma en Veerle Vanden Daelen van Kazerne Dossin, en bijgewoond door verschillende leden van het EHRI-BE-consortium, waaronder historici, archivariissen en experts op het gebied van digital humanities, evenals vertegenwoordigers van het federaal wetenschapsbeleid (BELSPO). Het doel van deze bijeenkomst was om de Belgische partners op de hoogte te brengen van een aantal EHRI-gerelateerde ontwikkelingen die zich sinds de vorige bijeenkomst van het consortium hadden voorgedaan, waaronder de lancering van een nieuw project: TRACE-BE.

Na een welkom door Nico Wouters, hoofd van CegeSoma, gaf Dirk Luyten een korte update over de oprichting van EHRI als een [European Research Infrastructure Consortium](#) (ERIC) begin 2025 en lichtte de structuur van deze organisatie verder toe. Laurent Ghys van BELSPO presenteerde vervolgens een update over de stand van zaken van het traject naar het Belgische lidmaatschap van de EHRI-ERIC.

TRACE-BE

Na deze updates volgde het nieuws over de succesvolle aanvraag van het Rijksarchief/CegeSoma voor de financiering van een onderzoeksproject via [het ESFRI-FED-programma van BELSPO](#). Nadat Dirk Luyten de reikwijdte van het ESFRI-FED-programma had toegelicht - de activiteiten van federale wetenschappelijke instellingen in Europese onderzoeksinfrastructuren ondersteunen - ging Matthew Haultain-Gall, onderzoeker bij het

project, in op de inhoud ervan.

Het in februari van start gegane project 'Training Research Access and Connectivity for EHRI-BE', kortweg TRACE-BE, is een vierjarig project dat wordt gecoördineerd door CegeSoma, met Kazerne Dossin als partner. Het project sluit naadloos aan bij het werk dat het Rijksarchief/CegeSoma al heeft verricht [in vijf door de EU gefinancierde EHRI-projecten](#). De overkoepelende doelstellingen zijn het versterken van de positie van de het Rijksarchief binnen EHRI door het stimuleren en faciliteren van op archiefmateriaal gebaseerd nationaal en transnationaal onderzoek naar de Holocaust, en het bijdragen aan de verdere ontwikkeling van EHRI-BE. TRACE-BE wil deze doelstellingen bereiken door de beschrijvingen van de collecties van het Rijksarchief in EHRI te verrijken en te optimaliseren; door bestaande onderzoekstools af te stemmen op de behoeften van EHRI, door betere transnationale toegang te bieden tot de Holocaust-gerelateerde collecties van het Rijksarchief en door opleidingen aan te bieden aan onderzoekers in België om het onderzoek over de Holocaust te stimuleren.

Bovendien zal het inzetten van de expertise van het Rijksarchief/CegeSoma verworven bij het uittekenen van de beheersstructuur van EHRI-ERIC ertoe bijdragen dat EHRI-BE verder kan ontwikkeld worden om zijn rol te spelen in EHRI, en dat de positie van het Rijksarchief in de Belgische National Node, het EHRI-ERIC National Coordinators Committee, en gespecialiseerde EHRI-werkgroepen en regionale groeperingen geconsolideerd wordt.

De brede activiteiten van het project zullen de Holocaustgerelateerde collecties van het Rijksarchief gemakkelijker toegankelijk maken voor onderzoekers en andere gebruikers (docenten, experts, museummedewerkers, burgers); meer impactvol vergelijkend en transnationaal onderzoek met behulp van methodologieën uit de digital humanities stimuleren en het Rijksarchief laten bijdragen aan de bredere doelstellingen van EHRI-BE en EHRI-ERIC.

De noden van de leden van EHRI-BE

Na de presentatie over TRACE-BE leidde Veerle Vanden Daelen een bespreking over de activiteiten van de verschillende vertegenwoordigde organisaties, de overlap met EHRI-BE en de gewenste ondersteuning vanuit de National Node. Wat volgde was een rijke discussie over hoe kleinere erfgoedinstellingen konden profiteren van de knowhow van grotere instellingen, de moeilijkheden bij het op elkaar afstemmen van databases met een verschillende scope en de standaardisatie van data, met name biografische data.

De bijeenkomst werd afgesloten met een beknopt overzicht van het werk dat buiten België in het kader van EHRI wordt verricht. Dit omvatte niet alleen centraal door EHRI-ERIC georganiseerde activiteiten, maar ook werk dat door andere National Nodes wordt uitgevoerd. Een van de gesignaleerde activiteiten was [het Conny Kristel Fellowship-programma van EHRI-ERIC](#), dat tot doel heeft de internationale toegang tot een breed scala aan archieven en collecties met betrekking tot de Holocaust te vergemakkelijken en zo het onderzoek naar en de documentatie van de Holocaust wereldwijd te ondersteunen en te stimuleren. Het programma staat open voor onderzoekers, archivariissen, bibliothecarissen, conservatoren en andere relevante professionals. De timing van deze discussie was bijzonder passend, aangezien EHRI-ERIC de dag na de bijeenkomst bekendmaakte dat de oproep voor Conny Kristel Fellows 2026 was geopend.

[Meer informatie over het programma, de deelnemende partners en de aanmeldingsprocedure vindt u op de website van EHRI. De oproep loopt tot 7 juni 2026 om middernacht.](#)

Ander nieuws

[Gesprek met Alana Castro de Azevedo, onderzoeker van het project CONCILIARE](#)

[Onze collega-vrijwilliger en vriend Alexandre Stroïnovsky heeft ons verlaten](#)

[Veel reacties op nieuwe podcastreeks Weeral WO2?!](#)

[Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis: literatuur, bezetting en artificiële intelligentie staan centraal in het eerste nummer van 2026](#)

Vier nieuwe vacatures!

Artikel uit het Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis bekroond

Heeft de oorlog de naam van mijn straat veranderd?

Interview met Blandine Landau, houder van een Conny Kristel Fellowship van de EHRI-ERIC bij het CegeSoma/Rijksarchief

Inventaris van de collectie Georges Lebrun over de levensomstandigheden van Belgische en geallieerde soldaten in de Duitse krijgsgevangenenkampen tijdens de Tweede Wereldoorlog

CegeSoma zit nu ook op Instagram!

Weeral WO2?! Een nieuwe podcast over de Tweede Wereldoorlog

Verhuizing van verzetsarchieven van het CegeSoma naar het depot Cuvelier (ARA2)

1

2

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

[Home](#) » [News](#) » Artikel uit het Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis bekroond

Artikel uit het Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis bekroond

Op Erfgoeddag (26 april 2026) werd de vijfjaarlijkse Oscar Delghustprijs uitgereikt in Ronse. De laureaat was het artikel over de zaak van Leo Vindevogel dat Nico Wouters publiceerde in het Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis.

L. Vindevogel, burgemeester van Ronse, 1940-1945, foto nr. 7266
© CegeSoma/Rijksarchief.

Leo Vindevogel was de oorlogsburgemeester van Ronse en het enige Belgische parlements lid dat na de Tweede Wereldoorlog werd geëxecuteerd wegens collaboratie. Na de oorlog werd hij één van de belangrijkste symbolen in Vlaanderen van de beeldvorming rond de zogenaamde anti-Vlaamse repressie. In die beeldvorming werd zijn terdoodveroordeling beschouwd als een politieke afrekening en een gerechtelijke dwaling. Er ontstond een sterke druk om het proces te herzien, maar zover kwam het uiteindelijk nooit. In dit artikel analyseert Nico Wouters de beeldvorming en legt hij die naast de oorspronkelijke gerechtelijke stukken. Kunnen we echt spreken over een gerechtelijke dwaling? Hoe kwam het gerecht tot een doodsvonnis?

Met deze prijs, wordt ook het belang van [het BTNG](#) onderstreept als het belangrijkste platform voor nieuw en baanbrekend historisch onderzoek. Alle artikelen, debatpapers, recensies en

doctoraatssamenvattingen zijn volledig gratis in open access beschikbaar via de website. Bepaalde papieren nummers zijn ook gratis beschikbaar en te verkrijgen tijdens de activiteiten in het CegeSoma.

Het artikel 'De Zaak-Vindevogel' kan u hier terugvinden.

Ander nieuws

[Gesprek met Alana Castro de Azevedo, onderzoeker van het project CONCILIARE](#)

[Onze collega-vrijwilliger en vriend Alexandre Stroïnovsky heeft ons verlaten](#)

[Veel reacties op nieuwe podcastreeks Weeral WO2?!](#)

[Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis: literatuur, bezetting en artificiële intelligentie staan centraal in het eerste nummer van 2026](#)

[Vier nieuwe vacatures!](#)

[Een bijeenkomst van de Belgische National Node van EHRI in het CegeSoma](#)

[Heeft de oorlog de naam van mijn straat veranderd?](#)

[Interview met Blandine Landau, houder van een Conny Kristel Fellowship van de EHRI-ERIC bij het CegeSoma/Rijksarchief](#)

[Inventaris van de collectie Georges Lebrun over de levensomstandigheden van Belgische en geallieerde soldaten in de](#)

[Duitse krijgsgevangenenkampen tijdens de Tweede Wereldoorlog](#)

[CegeSoma zit nu ook op Instagram!](#)

[Weeral WO2?! Een nieuwe podcast over de Tweede Wereldoorlog](#)

[Verhuizing van verzetsarchieven van het CegeSoma naar het depot Cuvelier \(ARA2\)](#)

1

2

>

>>

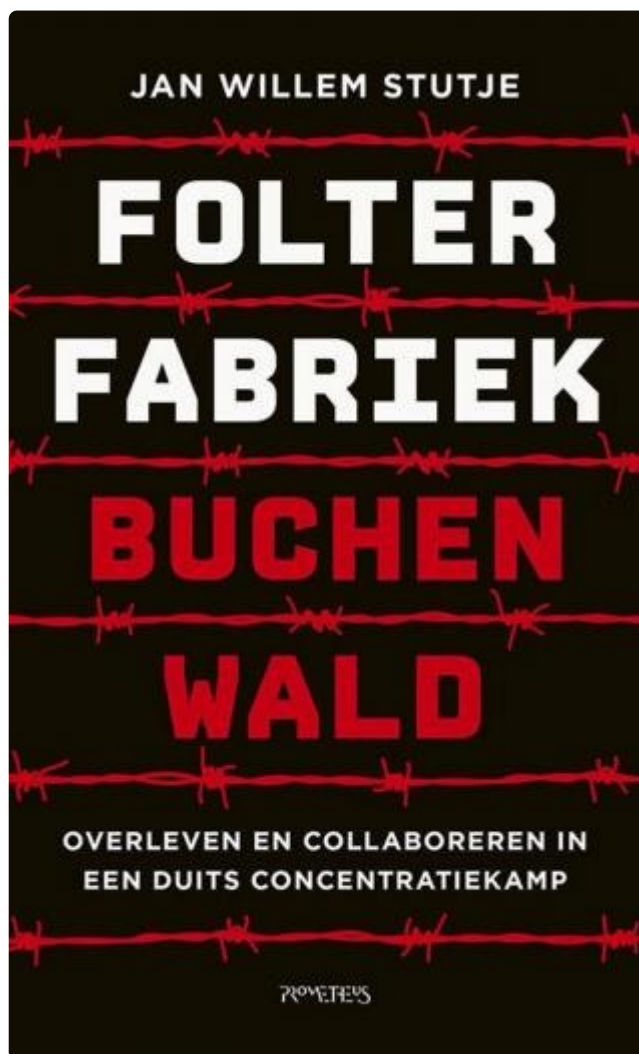
© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

[Home](#) » [Event](#) » Folterfabriek Buchenwald. Overleven en collaboreren in een Duits concentratiekamp.

Folterfabriek Buchenwald. Overleven en collaboreren in een Duits concentratiekamp.

Ontmoeting Publieksgeschiedenis van het CegeSoma - 2026-2

Wereldoorlog II [Conferentie](#)

Conferentie met als gast Jan Willem Stutje

Een gesprek onder leiding van Widukind De Ridder

Het CegeSoma en de vzw Vrienden van het CegeSoma hebben het genoegen u uit te nodigen op 20 mei 2026 voor een conferentie-debat gewijd aan het boek van Jan Willem Stutje, getiteld 'Folterfabriek Buchenwald. Overleven en collaboreren in een Duits concentratiekamp'.

In dit werk verkent Jan Willem Stutje wat Primo Levi de "grijze zone" noemde: de ambigue ruimte tussen slachtoffers en daders, waarin het systeem van machtsdelegatie binnen de nazi-concentratie- en vernietigingskampen zich afspeelt. Deze problematiek, die in het Nederlandstalige gebied weinig aan bod kwam sinds het baanbrekende werk van Gie van den Berghe uit 1987 (Met de dood voor ogen), wordt hier onderzocht aan

de hand van een emblematisch geval: Buchenwald.

Vanaf 1942, in de context van de totale oorlog en de oorlogseconomie, geven de nazi-autoriteiten steeds vaker de voorkeur aan zogenaamde “rode” politieke gevangenen boven “groene” gevangenen van gemeen recht. Sommigen van hen krijgen verantwoordelijkheden op het vlak van toezicht en administratie en kunnen zo rechtstreeks invloed uitoefenen op het lot van hun medegevangenen, soms zelfs op hun overlevingskansen.

Via zijn analyse van het kaposysteem brengt Jan Willem Stutje de machtsverhoudingen, politieke breuklijnen en morele dilemma's binnen het kamp aan het licht. Hij toont ook hoe de SS gebruik maakte van het politieke prestige, de militante tradities en de organisatorische discipline van de arbeidersbeweging om het kampuniversum te structureren en te controleren. Zijn onderzoek behandelt op directe wijze de selectieprocessen, de bescherming van bepaalde kaderleden, hun toewijzing aan minder zware commando's of hun opname in de ziekenboeg, en stelt tegelijk vragen bij de vage grenzen tussen overleven, dominantie en collaboratie.

Tijdens deze bijeenkomst van Publieksgeschiedenis zal de auteur in gesprek gaan met Widukind De Ridder en proberen antwoorden te formuleren op een aantal belangrijke vragen. Voor welke uitdagingen staat het onderzoek naar concentratiekampen en hun publieke herinnering vandaag? Hoe kunnen we de “grijze zone” begrijpen? Hoe moeten we de rol van communistische gevangenen-functionarissen in de interne organisatie van Buchenwald interpreteren? Kunnen deze inzichten worden doorgetrokken naar andere kampen? In welke mate laten naoorlogse getuigenissen toe om de subtiliteit van de machtsverhoudingen binnen het kamp te reconstrueren? Wat onthullen de concurrerende herinneringen aan Buchenwald over het politieke gebruik van het verleden, van de onmiddellijke naoorlogse periode tot aan de Koude Oorlog?

Door de geschiedenis van de arbeidersbeweging centraal te stellen in zijn analyse, slaagt Stutje erin de geschiedenis van de concentratiekampen uit haar relatieve isolement te halen en te verbinden met veel bredere debatten over de opkomst van het fascisme in de jaren 1930 en het ontstaan van de sociale en politieke orde van de naoorlogse periode.

Jan Willem Stutje is historicus, was verbonden aan het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) te Amsterdam en werkte aan de universiteiten van Brussel, Groningen en Gent. Hij schreef eerder de biografieën van Paul de Groot, Ernest Mandel (vertaald in het Engels, Frans, Duits, Grieks en Italiaans), Ferdinand Domela Nieuwenhuis (genomineerd voor de Libris Geschiedenis Prijs) en Hendrik de Man. Zijn boek *Folterfabriek Buchenwald. Overleven en collaboreren in een Duits Concentratiekamp* werd bekroond met de Holocaust Literatuurprijs 2025.

Widukind De Ridder is doctor in de geschiedenis (VUB). Zijn onderzoeksdomeinen zijn sociaal-economische geschiedenis en de geschiedenis van het politieke denken (negentiende en twintigste eeuw). Als onderzoeker binnen het FED-tWIN Belcowar werkt hij deeltijds voor het Studiecentrum Oorlog en Maatschappij (CegeSoma/Rijksarchief) en deeltijds voor de onderzoekseenheid Moderniteit en Samenleving, 1800-2000 (MoSa) van de KU Leuven.

20/05/2026 - 14:00 – 15:30

PRAKTISCHE INFO

Waar: Conferentiezaal van het CegeSoma, Luchtvaartsquare 29 – 1070 Brussel

Wanneer: Woensdag 20 mei 2026 (14u00 – 15u30)

Inschrijving verplicht: isabelle.ponteville@arch.be of 02.556.92.11

Bijdrage: € 5,00 (ter plaatse te betalen)

Geïnteresseerden kunnen het boek 'Jan Willem Stutje, *Folterfabriek Buchenwald. Overleven en collaboreren in een Duits concentratiekamp*, Prometheus, 2024, 296 p. (24,99 €) ter plaatse aankopen.

Hoofdtal (Hoofdtalen)

Nederlands

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

[Home](#) » [Event](#) » Roofkunst en de kunstmarkt: nazi-kunstroof in België, Europa en zijn nasleep

Roofkunst en de kunstmarkt: nazi-kunstroof in België, Europa en zijn nasleep

Internationale conferentie

Wereldoorlog II [Conferentie](#)

Op 11 en 12 juni 2026 organiseren de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België een internationale conferentie over "Roofkunst en de kunstmarkt: nazi- kunstroof in België, Europa en zijn nasleep". Deze conferentie wordt georganiseerd in het kader van het Belgische federale onderzoeksproject [ProvEnhance](#) (Verbetering van de herkomstgegevens van de collecties van de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België (RMFAB) sinds 1933 : Wetenschappelijke studie, digitale valorisatie en verhaal in context), project waarvan het Belgisch Rijksarchief/CegeSoma een partner is.

Door herkomstonderzoek, studie van de kunstmarkt en data-onderzoek te combineren, wil deze conferentie een interdisciplinair kader ontwikkelen voor de analyse van de verplaatsing van cultuurgooederen, de banden met actoren, instellingen en machtsstructuren gevormd tijdens het nationaalsocialisme en de nasleep daarvan.

[Het programma van de conferentie en alle verdere praktische informatie om de conferentie bij te wonen, vindt u hier.](#)

11/06/2026 - 08:45 – 12/06/2026 - 17:15

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

[Home](#) » [News](#) » Heeft de oorlog de naam van mijn straat veranderd?

Heeft de oorlog de naam van mijn straat veranderd?

De invloed van bezettingen en oorlogen

Het verschijnen van het boek '[Brusselse plaatsnamen](#)' biedt ons de gelegenheid om nog eens in te gaan op alle aspecten van deze vraag in de context van de beide wereldoorlogen.

Wist u bij voorbeeld dat de gemeente Evere als eerste 'haar' Cyriel Verschaevestraat heeft afgeschaft ? Het schepencollege heeft dit al op 21 september 1944 beslist. De Ernest Claesstraat werd dan eveneens omgedoopt.

De nieuwe namen worden zorgvuldig gekozen: Maquisstraat voor de eerste en Weerstandstraat voor de tweede. Laat ons ook het besluit van de Brusselse gemeenteraad eens nader bekijken waardoor de Zuidlaan in juli 1945 – en niet in 1948 zoals een verklarend bord uit 2012 ter plaatse aangeeft – de Stalingradlaan werd. De stad wou Maarschalk Stalin hulde brengen, maar de gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe was haar voor. In november 1944 had die gemeente – met haar liberaal/socialistische meerderheid – immers beslist het Finlandplein, een naam van januari 1940, om te dopen tot Maarschalk Stalinplein.

En niet zomaar ergens een pleintje, maar wel het plein met het gemeentehuis, nu het Tombergplein. Sint-Lambrechts-Woluwe was toen nog niet zo verstedelijkt, de omgeving was vrij landelijk. De Sovjetambassadeur kwam op verkenning en bevond het plein het 'Vadertje der Volkeren' onwaardig ... Er kwam dus nooit een Maarschalk Stalinplein. Intussen was de stad Brussel die de Sovjetleider niet had kunnen eren, teruggevallen op ... de martelaarsstad Stalingrad !

De laan wordt in december 1945 officieel ingehuldigd in aanwezigheid van de Sovjetambassadeur. Bij die gelegenheid looft de liberale burgemeester Stalin uitvoerig in zinderende bewoordingen: "Onze bewondering voor hun briljante leider is eindeloos en we zullen hem nooit vergeten". Tot op de dag van vandaag is geen enkele poging om de naam te veranderen geslaagd.

Die twee voorbeelden tonen duidelijk aan hoezeer plaatsnamen onze omgeving markeren. De beide wereldoorlogen hebben hier een grote invloed op gehad. Het aantal wegen in de hoofdstad dat direct verwijst naar de Eerste Wereldoorlog, ligt hoger dan dat in verband met de Tweede Wereldoorlog – 263 tegenover 182. Dat komt grotendeels doordat de meeste van die plaatsnamen uit het interbellum dateren, toen de hoofdstad een indrukwekkende urbanistische en demografische ontwikkeling heeft gekend met de aanleg van talrijke nieuwe verkeersaders tot gevolg.

Wie zich interesseert voor de veranderingen die de twee wereldconflicten hebben veroorzaakt, onderzoekt natuurlijk eerst en vooral de naoorlogse periodes. Maar ook tijdens de conflicten zelf duikt die vraag al op. Zo buigen de Brusselse gemeentes zich tijdens de Eerste Wereldoorlog herhaaldelijk over de netelige kwestie van de dubbele naamgevingen. En tijdens de Tweede Wereldoorlog wil secretaris-generaal Gerard Romsee van de omstandigheden gebruik maken om de voorwaarden tot verandering te verstrengen, recente omdopingen ongedaan te maken en opnieuw namen in te voeren die aan de traditie herinneren. Zijn plannen kunnen wel niet volledig uitgevoerd worden, maar ze laten wel sporen na in de wetgeving: plaatsnamen veranderen is sindsdien moeilijker geworden.

Online informatie

De 'Académie royale de Belgique' heeft een lezingencyclus, 'Nom d'une rue', gewijd aan de plaatsnaamgeving in Brussel. Je kan die lezingen herbekijken op het YouTube-kanaal van de Academie ([Académie royale de Belgique - YouTube](#)).

Daarnaast staat de database met 5.099 unieke plaatsnamen vanaf nu online ([Odonlris - EBxl](#)). Bovendien tal van kaarten die je vrij mag downloaden, krijg je via het platform Zenodo toegang tot [een hele reeks gegevens die al basis dienden voor de categorieën en subcategorieën en dus ook voor de kaarten](#). Dit instrument wordt verder verfijnd en evolueert bijgevolg nog. Via een specifiek tabblad kan elke gebruiker wijzigingen voorstellen mits vermelding van de precieze bron.

Tot slot is het boek *Les noms de lieux à Bruxelles. Enjeux passés et présents* nu ook in het Nederlands verkrijgbaar: *Brusselse plaatsnamen. Uitdagingen van vroeger en nu*. Binnenkort kan de Franstalige versie online geraadpleegd worden op [Les noms des lieux à Bruxelles - EUB](#). De Nederlandse versie staat nu al online op [Brusselse plaatsnamen | Leuven University Press](#).

Ander nieuws

[Gesprek met Alana Castro de Azevedo, onderzoeker van het project CONCILIARE](#)

[Onze collega-vrijwilliger en vriend Alexandre Stroïnovsky heeft ons verlaten](#)

[Veel reacties op nieuwe podcastreeks Weeral WO2?!](#)

[Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis: literatuur, bezetting en artificiële intelligentie staan centraal in het eerste nummer van 2026](#)

[Vier nieuwe vacatures!](#)

[Artikel uit het Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis bekroond](#)

[Een bijeenkomst van de Belgische National Node van EHRI in het CegeSoma](#)

[Interview met Blandine Landau, houder van een Conny Kristel Fellowship van de EHRI-ERIC bij het CegeSoma/Rijksarchief](#)

[Inventaris van de collectie Georges Lebrun over de levensomstandigheden van Belgische en geallieerde soldaten in de Duitse krijgsgevangenenkampen tijdens de Tweede Wereldoorlog](#)

[CegeSoma zit nu ook op Instagram!](#)

[Weeral WO2?! Een nieuwe podcast over de Tweede Wereldoorlog](#)

[Verhuizing van verzetsarchieven van het CegeSoma naar het depot Cuvelier \(ARA2\)](#)

1

2

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11